5. 12. 2014

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Konec svobody podnikání v Čechách?

Česká obchodní inspekce pokutovala 3. 6. 2009 částkou 10.000,- Kč Milana Janků, provozovatele Restaurantu u Netopýra[1] za údajně diskriminační praktiky, kdy tento umístil ke vstupu do své provozovny nápis: „Tato restaurace není vhodná pro děti do 6 let v doprovodu rodičů z důvodu rušení ostatních a hotelových hostů. Vstup pouze pro dospělé a děti od 6 let v doprovodu rodičů.“.

To bylo Českou obchodní inspekcí (dále jen **ČOI**) kvalifikováno jako diskriminace spotřebitelů do 18 let věku, kteří přicházejí samostatně, tedy bez doprovodu rodičů, jakož i jako diskriminace rodičů, kteří mají potomky mladší 6 let, a mají tak rovněž zakázán vstup do provozovny.

Provozovatel se bránil žalobou, kterou podal 8. 7. 2009 k Městskému soudu v Praze, kde argumentoval tím, že § 6 zákona č. 634/1992 Sb. o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů (dále **jen zákon o ochraně spotřebitele**[2]), který stanoví, že prodávající nesmí při prodeji výrobků nebo poskytování služeb spotřebitele diskriminovat, nelze aplikovat extenzivně v tom smyslu, že by se daly každé rozdílné podmínky považovat za diskriminaci. Další řešenou oblastí byl fakt, že provozovna se jmenuje Hotel Bat a nikoliv Restaurant u Netopýra, nicméně pro účely řízení nebyla tato diskrepance v názvech rozhodující. Provozovatel argumentoval, že prostory restaurace jsou často využívány k obchodním jednáním a že je při nich podstatný klid a ticho, které může přítomnost malých dětí narušit, a proto existuje důvod pro opatření omezující jejich přítomnost v provozovně.

Městský soud zvážil argumenty obou stran a přiklonil se k tomu, že pravdu má provozovatel, že spektrum své klientely je jeho vlastní obchodní rozhodnutí a pokud se sám rozhodne dobrovolně omezit své hosty tímto způsobem ve svém soukromém zařízení, nepředstavuje to diskriminační chování dle dikce § 6 zákona o ochraně spotřebitele.

S tím na oplátku nesouhlasila Česká obchodní inspekce, která podala 2. 1. 2014 kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu (dále jen **NSS**). Namítala, že zákaz vstupu jednotlivé osoby, ať už opilé, hlučné, apod. je přípustný, nicméně paušální zákaz celé skupině, například všech mladších 6 let, je nepřípustný a představuje tvrzenou diskriminaci.

NSS ve své argumentaci uplatnil kromě zákona o ochraně spotřebitele také zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon[3]), ve znění pozdějších předpisů (dále jen **antidiskriminační zákon**), když podle § 1 odst. 1 písm. j) tento zákon *„blíže vymezuje právo na rovné zacházení a zákaz diskriminace ve věcech přístupu ke zboží a službám, včetně bydlení, pokud jsou nabízeny veřejnosti nebo při jejich poskytování*“.

Klíč právní argumentace se pak ukrývá v odstavci 15 Rozsudku č. 4 As 1/2014 - 28[4]

Podle § 2 odst. 3 antidiskriminačního zákona *„přímou diskriminací se rozumí takové jednání, včetně opomenutí, kdy se s jednou osobou zachází méně příznivě, než se zachází nebo zacházelo nebo by se zacházelo s jinou osobou ve srovnatelné situaci, a to z důvodu rasy, etnického původu, národnosti, pohlaví, sexuální orientace, věku, zdravotního postižení, náboženského vyznání, víry či světového názoru.*“ Podle § 7 odst. 1 věta první téhož zákona *„diskriminací není rozdílné zacházení z důvodu pohlaví, sexuální orientace, věku, zdravotního postižení, náboženského vyznání, víry či světového názoru ve věcech uvedených v § 1 odst. 1 písm. f) až j), pokud je toto rozdílné zacházení objektivně*

odůvodněno legitimním cílem a prostředky k jeho dosažení jsou přiměřené a nezbytné.“

To prakticky objasňuje celou argumentační linii NSS, tedy střet mezi potenciálně diskriminačním opatřením a jeho pádným odůvodněním vhodným legitimním cílem, který musí zároveň splnit kritérium přiměřenosti[5].

(A) argumentace provozovatele:

Jak bylo popsáno výše, restaurace je častým místem obchodních schůzek, mj. manažerů ze Škoda Auto a.s. a zahraničních hostů. Ti z povahy obchodního jednání vyžadují prostředí, kde nejsou rušeni nadměrným hlukem, jehož zdrojem bývají malé děti, ergo může jejich přítomnost učinit prostor provozovny nezpůsobilým právě pro obchodní jednání. Provozovatel chce profilovat restauraci právě pro tato jednání, neboť útrata manažerů při schůzkách je vyšší než průměr a proto jsou cennými hosty, o které by provozovatel nerad přišel.

(B) argumentace NSS

NSS se neztotožnil s výše popsanou argumentací provozovatele a tvrdí, že provozovatel nesplnil kritérium přiměřenosti. Navrhuje řešit každý jednotlivý případ hluku ad hoc a vyřídit ho s konkrétním dítětem, potažmo jeho zákonným zástupcem. Tyto jednotlivé případy by pak byly řešeny vykázáním z provozovny, nebo omezením opětovného vstupu. Soud dále argumentuje, že prostory stavebně vyhovují návštěvě všech věkových kategorií, že absentuje jakýkoliv další důvod, například že by byl podáván jen alkohol, nebo byly jinak narušeny morální normy. Posledním argumentem pak je, že ačkoliv provozovatel tvrdí, že se zaměřuje nebo by se rád zaměřoval na obchodníky, prostory tomu nejsou plně uzpůsobené. Dokonce se zde nachází několik LCD televizorů, které samy o sobě vydávají hluk. Samotná tvrzená diskriminace se nevztahuje pouze na děti, ale i na jejich zákonné zástupce, z dikce § 2 odst. 4 antidiskriminačního zákona „za diskriminaci z důvodu pohlaví se považuje i diskriminace z důvodu těhotenství, mateřství nebo otcovství a z důvodu pohlavní identifikace.“ Tedy rodič, který se rozhodne se svým pětiletým dítětem navštívit předmětnou provozovnu, se stane obětí diskriminace z důvodu svého mateřství/otcovství.

Zde je nutno podotknout, že je nesmírně složité nastínit, kde leží ta hranice mezi legitimním cílem a přiměřeností prostředků. Žijeme ve společnosti, kde jsou omezení tohoto typu naprosto přirozenou součásti. Existují bary, kde je vstup od 18 let, půjčovny aut, které půjčují pouze řidičům od 21 let, speciální fitness centra pouze pro ženy[6], privátní doutníkové kluby pouze pro muže, obchod Makro, kam je vstup až od 12 let[7], apod., výčet je takřka nekonečný a výčet důvodů pro to či ono omezení taktéž.

NSS se rozhodl své dokazování pojmout skutečně široce, včetně aplikace směrnice Rady 2004/113/ES[8], kterou se zavádí zásada rovného zacházení s muži a ženami v přístupu ke zboží a službám a jejich poskytování, popřípadě zpráv Veřejného ochránce lidských práv.

Výsledkem podrobně popsané argumentace je, že NSS jménem předsedkyně senátu JUDr. Dagmar Nygrínové[9] rozhodl 30. 10. 2014 o zrušení rozhodnutí Městského soudu v Praze a tedy se přiklonil na stranu České obchodní inspekce, která celou dobu tvrdila, že se ustanovení § 6 Zákona o ochraně spotřebitele uplatní a že provozovatel nepřišel s žádným objektivním, legitimním a přiměřeným důvodem, který by umožňoval aplikaci dle soudu příliš obecného, drakonického a diskriminujícího opatření, které představoval zákaz vstupu všem mladším 6 let a vstup ve věku 7-18 let pouze s doprovodem dospělého.

Můžeme diskutovat o tom, nakolik je toto rozhodnutí projevem příliš paternalistického pojetí státní moci, neboť zasahuje do svobody podnikání, kdy by měl mít restauratér plné právo nastavit si

pravidla ve své provozovně dle své volby. Případné omezení spektra hostů pouze na určitou část je svobodné podnikatelské rozhodnutí, které může mít za následek zvýšení i snížení tržeb, tedy by měl mít provozovatel možnost tuto volbu svobodně aplikovat a nést její obchodní následky, to se v tomto případě bohužel nestalo.

Odborná veřejnost aktivně diskutuje, zda nešla celá situace ze strany provozovatele restaurace vyřešit jiným způsobem, například prohlášením restaurace za soukromý klub se symbolickým vstupným 1,- Kč, mít stoly fiktivně rezervované, sdělovat rodinám s dětmi, že je plně obsazeno, popřípadě označením za hernu a umístěním jednoho nefunkčního hracího automatu do rohu místnosti. Velice mě mrzí, že žijeme v zemi, kde je nutné vůbec přemýšlet nad takovýmito opatřeními, které pouze obcházejí dikci zákona a rozhodnutí soudů. Samozřejmě je dobře, že se provozovatel k tomuto postupu neuchýlil, nicméně následkem je, že teď trpí kvůli nevhodně posouzené aplikaci práva. Kámen úrazu je nejspíše skrytý ve formulaci: „*Tato restaurace není vhodná pro děti do 6 let v doprovodu rodičů z důvodu rušení ostatních a hotelových hostů. Vstup pouze pro dospělé a děti od 6 let v doprovodu rodičů.*“, která může při určitém úhlu pohledu působit diskriminačně, nicméně při zvážení všech aspektů případu a argumentů všech zainteresovaných aktérů lze podotknout, že soud měl posuzovat střet míry autonomie podnikatele a míru újmy zákazníků, nikoliv se zaobírat tím, nakolik provozovatel profiloval svůj podnik směrem k obchodním zákazníkům, ergo měl či neměl právo v restauraci nechtít ty, kteří mohou rušit.

Kauza má i lidský rozměr, kdy se podnikatel vyjádřil, že restauraci a související hotel zavírá a přesouvá se podnikat mimo Českou republiku.

Celý rozsudek NSS vzbudil velké emoce a bouři komentářů, neboť se týká širokého spektra příjemců, nejen provozovatelů, ale i spotřebitelů a bude zajímavé sledovat, jak se s touto ožehavou otázkou vypořádá další judikatura v budoucnosti.

Jan Metelka,
student Právnické fakulty UK

---

[1] Dostupné na www, k dispozici >>> zde.
[2] Zákon č. 634/1992 Sb.
[3] Zákon č. 198/2009 Sb.
[4] Dostupné na www, k dispozici >>> zde.
[5] Dostupné na www, k dispozici >>> zde.
[6] Dostupné na www, k dispozici >>> zde.
[7] Dostupné na www, k dispozici >>> zde.
[8] Dostupné na www, k dispozici >>> zde.
[9] Dostupné na www, k dispozici >>> zde.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Novela stavebního zákona: přehled změn a dopadů do praxe po dokončení legislativního procesu
- Energetická náročnost budovy jako cenotvorný faktor
- Přechodná ustanovení novely stavebního zákona – co s vydaným závazným stanoviskem a JES?
- Prodej rodinné firmy: Co má být skutečně součástí transakce?
- Podíl před vznikem společnosti: k přípustnosti jeho převodu
- Byznys a paragrafy, díl 46.: Pravidlo podnikatelského úsudku: Jak rozhodovat bez zbytečného strachu z osobní odpovědnosti
- Bytová družstva
- Limity rozkazu k vyklizení: Skutečně pomůže rozhýbat trh s nájemním bydlením?
- Jak najít kupce pro svou firmu přes M&A poradce: na co si dát pozor ve smlouvě se zprostředkovatelem
- Nábor zaměstnanců přes agentury a M&A transakce: kde končí ochrana investice a začíná kartel
- Nové pojetí úvěruschopnosti spotřebitele?